№ 113. Środa 15. Maja 1861. Rok wydania 51.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inserсya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Ostatniemi czasy utworzona została znaczna fundacya stypendyalna, która posłużyć może za piękny dowód wzniosłej szlachetności i pożytecznej dla ogółu troskliwości o wykształcenie młodzieży.

Właściciel majoratu w pruskim Szląsku W. *Jan Mieroszewski* ofiarował sumę 12.000 złr. m. k. w obligacyach indemnizacyjnych, które zamienione zostały w złożoną w krakowskiej głównej kasie krajowej pięć procentową zachodnio-galicyjską obligacyę indemnizacyjną N. 2379 na 12.000 złr. m. k., oprocentowaną od 1. maja 1860, na utworzenie stypendyów dla uczniów w gimnazyum u Ś. Anny w Krakowie z następującemi warunkami:

I. Z procentów ofiarowanego kapitału będą utworzone trzy stypendya rocznie po 200 zł. w. a., które mogą być nadawane tylko uczniom w gimnazyum u Ś. Anny w Krakowie. Te stypendya mają nosić nazwę: „Stypendya ordynata Mieroszewskiego."

II. Obdzielony takim stypendyum uczeń gimnazyalny pobiera je aż do zupełnego ukończenia studyów uniwersyteckich na którymkolwiek uniwersytecie Monarchyi austryackiej.

III. Jeźliby obdzielony takim stypendyum uczeń gimnazyalny otrzymał przez dwa lata z kolei złą klasę i musiał przeto trzeci rok pozostać w tej samej klasie, natenczas utraci stypendyum, a słuchacz uniwersytetu nie może dłużej nad pięć lat pobierać to stypendyum. Zresztą podlegają te stypendya istniejącym powszechnym przepisom.

IV. Do pobierania tych stypendyów mają przedewszystkiem prawo synowie ubogiej szlachty zamieszkałej w Galicyi lub w Wielkiem księstwie Krakowskiem, i tylko w braku kandydatów z dawnej szlachty polskiej mogą być nadawane uczniom niepochodzącym ze szlachty, jednak muszą być rodem z Galicyi lub z Wielkiego księstwa Krakowskiego i dziećmi rodziców, zrodzonych również w tych krajach, a których mową ojczystą jest język polski.

V. Prawo udzielania stypendyów przysłuża ordynatowi Mieroszewskiemu, t. j. każdoczesnemu właścicielowi majoratu.

Kandydaci mają podawać swoje prośby z wykazaniem wyżspomnionych do uzyskania stypendyum potrzebnych warunków za pośrednictwem dyrektoratu gimnazyum u ś. Anny w Krakowie do każdoczesnego ordynatu lub ustanowionego z jego ramienia i c. k. Namiestnictwu wymienionego pełnomocnika, jako też co roku wykazywać się tą samą drogą u rzeczonego właściciela majoratu lub wymienionego pełnomocnika z dobrego postępu w naukach.

Jest życzeniem fundatora, ażeby każdoczesny biskup lub administrator dyecezyi krakowskiej uczestniczył jako spółkurator w nadzorze nad tą fundacyą stypendyalną.

VI. Jeźliby zachodnio-galicyjska obligacya indemnizacyjna N. 2379 lit. *A.*, która stanowi pierwotny kapitał fundacyi, została wylosowaną, natenczas mają być za całą przypadającą z wylosowania kwotę kapitału zakupione wschodnio- lub zachodnio-galicyjskie obligacye indemnizacyjne, jeźli niżej pari albo przynajmniej al pari nabyte być mogą. Uzyskana tym sposobem nadwyżka w procentach ma być tak długo wcielona do kapitału, dopokąd nieda się utworzyć czwarte stypendyum na 200 zł. w. a. To nowoutworzone stypendyum podlegać będzie wszystkim postanowieniom, przepisanym dla trzech pierwotnych stypendyów. Jeźliby zaś galicyjskich obligacyi indemnizacyjnych można dostać tylko wyżej pari, ma być otrzymany z losowania kapitał fundacyjny lokowany korzystnie na dobrach tabularnych Królestwa Galicyi lub Wielkiego księstwa Krakowskiego za hipoteką pupilarną i przynajmniej po 5%. Wszelkie inne lokowanie prócz zakupienia galicyjskich obligacyi indemnizacyjnych lub umieszczenia na tabularnych dobrach rzeczonych prowincyi jest niedozwolone.

VII. Jeźliby gimnazyum u Ś. Anny w Krakowie miało być zniesione, albo kapitał fundacyjny ulokowany został w inny niż powyższy sposób, albo też jeźliby stypendya rozdane zostały wbrew wiedzy i woli każdoczesnego ordynata lub też innym uczniom, niepowołanym do ich pobierania podług powyższych postanowień, natenczas ustaje fundacya sama przez się, cały kapitał jej będzie połączony z ordynacyą Mieroszewskich, i właścicielom tego majoratu przysłuża prawo odebrać w takim razie kapitał rozwiązanej fundacyi.

Prawomocność tej fundacyi zaczyna się z bieżącym rokiem szkolnym 1860-1 i rozpisuje się zarazem konkurs do obsadzenia tych stypendyów (patrz dzisiejszy dziennik urzędowy Gazety Lwowskiej), po którego upływie nastąpi nadanie stypendyów.

Z c. k. galicyjskiego Namiestnictwa.

Lwów, 30. kwietnia 1861.

Sprawy krajowe.

Pytania

przeznaczone do rozbioru na 30 ogólnem zgromadzeniu Towarzystwa gospodarskiego galic. dnia 22. i następn. czerwca 1861 roku odbyć się mającem.

(Dokończenie.)

VI. Sekcya technologiczna.

28. Gdy naszą okowitą prowadzi się znaczny handel za granicę: do Włoch, Francyi i w inne miejsca, a okowita ta najprzód idzie do Wiednia — tam w fabrykach rektyfikacyjnych przerabia się na spirytus rektyfikowany czysty — dopiero się staje produktem handlu zagranicznego; nasuwa się pytanie: czy niebyłoby na czasie założyć fabryki rektyfikatu spirytusu u nas w Galicyi? Czy na małą skalę u pojedyńczych posiadaczy gorzelń? czy też na wielkę skalę? przez spółki lub przez akcye?

Prócz tych pytań może który z członków naszego Towarzystwa obznajomiony jest bliżej z handlem spirytusu czyszczonego — z fabrykacyą spirytusu onegoż — zechce nas objaśnić: jaka jest różnica cen spirytusu czyszczonego i nieczyszczonego? jakie wydatki, potrzebne do założenia fabryk rektyfikacyi — słowem o wszystkiem coby mogło dać wyobrażenie o korzyściach i użyteczności założenia takich fabryk.

29. Przy zbliżającej się kolei żelaznej do naszych stron, czy nie byłoby korzystnie pomyśleć o założeniu fabryk krochmalu ze zboża lub kartofli, które za granicą w Niemczech i innych krajach w wielkiej ilości exystują? Czy my w kraju naszym, mając zwykle daleko niższe ceny zboża niż za granicą, utworzywszy fabryki krochmalu, moglibyśmy z korzyścią konkurować z fabrykami zagranicznemi, sprzedając nasz krochmal za granicą? Do rozwiązania tego pytania potrzebne byłyby data statystyczne fabryk istniejących za granicą handlu tym artykułem — nakładu na założenie tych fabryk. Odpowiedź na to zadanie na przyszłe posiedzenie byłaby pożądaną.

30. Kadzie fermentacyjne głębsze okazują się lepsze do fermentacyi a tem samem do wydatku spirytusu. Jaka jest tego przyczyna?

31. Czy wygrzewacz roboczy (Maischwärmer) potrzebny jest w gorzelniach? czy nie?

32. Czy używają w kraju w gorzelniach do zacierów i do hołowicy słodu zielonego, bez dodatku słodu suchego? Czy z korzyścią? i czy tym sposobem mogłyby się obejść gorzelnie bez suszarni słodu?

33. Na Szląsku austryackiem w dobrach Arcyksięcia Albrechta w Cieszynie, urządzoną jest na sposób amerykański wyprawa lnu i konopi. Podług dat podanych przez znawcę w tej mierze znamienitego, pana c. k. radcę Reutera, okazuje się, że z morga ziemi lekkiej zbierają przeciętnie rok rocznie po 4 cetnary lnu czystego włókna, którego cetnar sprzedają po 40 zł. m. k. Konopie zaś wprawdzie z ziemi silniejszej uzyskują przeciętnie po 8 cent. wartości czystego włókna po 20 zlr. Przyrząd do wyprawy na małą skalę po zbiorze z kilku do 10 morgów jest bardzo mało kosztowny. Pytanie: Czy już gdzie w kraju naszym sposób ten wyprawy włókna istnieje? gdyż byłby bardzo pożądanym.

34. Jakiego rodzaju wiatraki w kraju się znajdują? jakie wiatraki są najlepsze? jakim sposobem zaradzić brakowi dobrych majstrów, którzyby młyny wszelkiego gatunku dobrze stawiać i utrzymywać umieli?

(Ostrzeżenie.)

Wiedeń, 12. maja. *Gaz. wied.* podaje następujące obwieszczenie z ministeryum finansów:

Częste ogłaszanie po dziennikach z wezwaniem do udziału w pieniężnych loteryach zagranicznych i zakupywania promesów wydawanych na zagraniczne losy pożyczki, są nowym powodem, ażeby ostrzedz publiczność od zakupywania takich losów loteryjnych i promesów, iż kara według przepisu dochodów skarbowych dotknie nietylko sprzedającego, lecz także kupiciela lub posiadacza.

Najczęściej zapowiadają te ogłoszenia albo hamburską albo frankfurtską loteryę, albo też promesy na szwedzkie losy rządowej kolei żelaznej wydawane po 2 zł. i po 1 zł.

Nie wolno też redakcyom gazet krajowych obwieszczać podobnych rzeczy, a przekroczenie tego zakazu podlega karze, podług §. 7. i 11. cesarskiego rozporządzenia z 20. kwietnia 1854 (Dz. ust. p. nr. 96).

(Posiedzenie izby panów z 11. maja.)

Posiedzenie zagaił prezydent książę Auersperg o kwandrans na dwunastą. W loży dworskiej były Ich cesarz. MM. Arcyksiężny Hildegarda, Marya Teresa i Marya; na ławce ministeryalnej hrabia Rechberg, Schmerling i hrabia Degenfeld. Na porządku dziennym było: sprawozdanie z posiedzenia komitetu z 8. maja, na którem sprawował urząd sekretarza hrabia Antoni Auersperg, i sprawozdanie prezydenta z uroczystej audyencyi, na której doręczony został adres Jego c. k. Apostolskiej Mości.

Po zdaniu sprawy z posiedzenia komisyi zabrał głos hrabia *Leon Thun*, żądając, ażeby dla dokładnego zrozumienia jego poprawki dodany został w protokole pierwotny text projektu adresu lub przynajmniej ustęp odnoszący się do jego poprawki; który to wniosek przyjęty został mimo opozycyi barona Lichtenfelsa.

Potem składało przyrzeczenie trzech świeżo przybyłych członków: *Arcybiskup z Zary*, hrabia *Potocki* i książę *Sanguszko*.

Następnie zdawał książę *Auersperg* sprawę z uroczystej audyencyi i odczytał łaskawą odpowiedź Jego c. k. Apostolskiej Mości, wzywając zgromadzenie do powtórzenia okrzyków wzniesionych w obec Jego ces. Mości, co też izba z uniesieniem uczyniła.

Po tej wzniosłej chwili powstał minister stanu *Schmerling* i oznajmił izbie panów następujące projekta ustaw, które jako wnioski rządowe mają być obydwom izbom przedłożone pod obradę:

Usprawiedliwienie zaciągniętej bez przyzwolenia rady stanu pożyczki 30 milionów i dodatkowe jej zatwierdzenie; obrót finansowy z roku 1860; stan finansów z roku 1861 i konieczne jeszcze do budżetu na rok 1862 wchodzące środki finansowe; opodatkowanie gorących napojów; projekt ustawy względem zniesienia ceł przewozowych; projekt ustawy względem uregulowania banku narodowego i jego stosunku do państwa; wniosek względem uregulowania stosunków między katolikami i innowiercami, mianowicie co do mieszanych małżeństw, wychowania ich dzieci i przejścia z jednego wyznania na drugie; ustawa gminna; projekt ustawy względem procedury sądowej; ustawa prasy; kilka wniosków do procedury kryminalnej; wniosek względem postępowania ugodnego; zniesienie ustawy o lichwie i uregulowanie stosunków procentowych; uchwalone już na kongresie norymberskim oddziały niemieckiego kodexu handlowego. Bezpośrednio przyjdzie pod obrady ustawa o nieodpowiedzialności członków rady stanu i sejmów krajowych, i oswobodzenie lennictw.

Potem uniewinniano jeszcze w obec izby nieobecność księcia Leona Sapiehy i hrabiów Gołuchowskiego, Attenssa i Maurycego Dietrichsteina, usprawiedliwiono reskryptem ministra spraw zagranicznych nieprzybycie księcia Metternicha i barona Prokescha, i odczytano notę izby deputowanych, poczem odroczona została izba do końca bieżącego miesiąca i posiedzenie skończyło się w pięć minut po dwunastej.

(Posiedzenie izby deputowanych z 11. maja.)

Początek posiedzenia o godzinie $10^{3}/_{4}$. Prezydujący: prezydent dr. Hein. Na ławie ministeryalnej: panowie Schmerling, Pratobevera, Mecsery, Lasser, Wickenburg, Wüllerstorf.

Odczytanie protokołu ostatniego posiedzenia zagaja sesyę. Protokół przyjęty.

Prezydent zwraca uwagę na omyłki w spisie nazwisk deputowanych; ogłasza nazwiska 22 deputowanych, którzy nowo przybyli z Galicyi i Tyrolu, czyta rotę przysięgi, wzywa deputowanych po nazwisku, a każden z nich składa przyrzeczenie mówiąc głośno: „ślubuję.“

Minister stanu Schmerling uwiadamia, jakie wnioski rządowe przeznaczone są na tę sesyę. (Tak jak w izbie panów.)

Minister Lasser: Projekt do prawa względem rozwiązania związku lenniczego także będzie przedłożony.

Dr. Giskra jako sprawozdawca komisyi do adresu: Drukowany projekt jest w ręku izby. Rozmaite odcienia izby były w komisyi reprezentowane, projekt więc powinien być przyjętym przynajmnej w myśl życzeń większości izby przedstawiającej związek braterstwa i zgody. Adres stosował się ile możności do mowy tronowej i wyraża, że izba zgadza się na zawarte w niej zasady. Jeżeli dla jednych nie jest dość ostrym a dla drugich zbyt łagodnym, przyczyna temu w tem co się rzekło. Pomimo więc niejakich uchybień, komisya zaleca izbie przyjęcie tego projektu.

Następuje odczytanie projektu.

Deputowany Giskra jako wniskodawca, przypomina nagłość obrad nad wnioskiem. Przy głosowaniu znaczna większość jest za nagłością, 43 głosy przeciw niej.

Dr. Giskra chce, aby dyskusya jeneralna była oddzielona od specyalnej. Prezydent odczytuje nazwiska mowców, którzy chcą mówić za adresem lub przeciw.

Rieger: Nagłość jest uznana. Czy nad poprawkami będzie się cała izba naradzać razem, czy według zdania Dra. Fischera oddzielnie?

Prezydent: Nie ma żadnych poprawek. Zapisani mowcy mają głos.

Tschabuschnigg żąda, aby bezwarunkowo dotrzymany był dyplom październikowy i rozporządzenia z lutego: przestrzega, by nie uprawniać w Austryi dualizm i pluralizm; poza dzisiejszą publicznością stoi lud odwieczny; kompromis w ministeryach nie jest dostateczny; ludy bratnie i ich reprezentanci powinny sobie podać ręce, uwydatnić by należało, że się pragnie, by wszyscy reprezentanci byli obecni, z tem wszystkiem głosuje za projektem.

Hr. Clam-Martinitz nie upatruje w projekcie tego co pragnie, t. j. więcej uniesienia, siły i zapału w wyrażeniach: sprawozdawca sam to uznał i wykazał potrzebę mieć wzgląd na przekonania, które się jeszcze nie wyjaśniły. Położenie Austryi jest wyjątkowe, dla tego też i adres, równie jak mowa tronowa musza się różnić od form zwyczajnych. Zrównoważyć należy jedno i drugie, a tego nie ma w projekcie, jak to się w samej dyskusyi wyjaśni. Sporu tu nie ma między stronnikami i przeciwnikami jedności państwa, bo jej chcą wszyscy, ale życzenia wszystkich powinny być zagodzone; lecz tym życzeniom na przekor stoi centralizacya, a ta nie może ludy twale połączyć.

Strzeżmy się schybienia toru na tej nowej drodze. On i jego towarzysze są za jednością, lecz są przeciwnikami centralizacyi. Przechodząc do szczegółów żąda mowca, aby początek projektu był zmieniony w sposób następujący:

„Przejęci jednomyślnie uczuciem lojalności i patryotyzmu, jak tego ludy na sejmach swoich dowiodły, zbliżają się z łona sejmów wyprawieni do rady państwa posłowie.“

Izba popiera poprawkę.

Dreyer mówi ogólniej. Znamy wszyscy groźne położenie nasze, i chwycić powinniśmy się środków stanowczych. Aby wzmocnić zaufanie, należy ułożyć jak najspieszniej naszą konstytucyę, ministeryum odpowiedzialne, nieodpowiedzialność deputowanych, wolność prasy, to są żądania, których niedopełnienie odstręcza sąsiadów naszych z tamtej strony Leithy. Oni się szczycą z odwiecznej swojej konstytucyi, w obec której nasza jest jeszcze niemowlę dzieło konieczności, lecz z czasem będzie źrenicą w oku. Jeżeli lud nasz ma ponosić ofiary, powinien otrzymać konstytucyę, rzeczywistą, prawdziwą konstytucyę, któraby wzbudzała i wzmacniała zaufanie w kraju i za granicą. Wykończenie i uzupełnienie nadanej, jest pierwszem i najważniejszem naszem powołaniem. Z tego punktu wychodząc, zalecam wam moi panowie przyjąć projekt adresu w całości.

Wieser stawia wniosek, który prezydent odrzuca ze względu na regulamin.

Riese-Stallburg sądzi, że stanowisko względem Węgrów mogłoby w projekcie wyraźniej być określone.

Schneider jest za niezmiennem przyjęciem, ale nie widzi obok różnicy narodowości wyznaniowej różnicy kościoła. Dwa silne pojednawcze słowa cesarskie powinny były być zaciągnięte, z tem wszystkiem głosuje za adresem i doręczeniem.

Prezydent odczytuje poprawkę Klaudyego do ustępu 3. i 4. Deputowany Fischer chce wnieść poprawkę do ustępu 6. Następują poprawki do ustępu 7. (Girsik), do ustępów 10., 12., 15. (Brauner.)

Giskra: Izba niech raczy przystąpić do debaty nad pojedyńczemi ustępami i poprawkami.

Kuranda oświadcza się przeciw poprawce do ustępu. Prezydent: Albo przystąpimy do debaty jeneralnej, albo zastanawiajmy się nad pojedyńczemi ustępami. Zapytanie dep. Mühlfelda wymagałoby głosowania izby.

Kuranda podziela przekonanie Clama, że projekt nie koniecznie winien być odgłosem mowy tronowej, jednak jest za zatrzymaniem projektu i głosuje przeciw poprawce Clama. Widać z debaty, że kompromisy nie prowadzą do niczego. Wyraz centralizacyi w ustach deputowanego Clama jest oktrojowaniem. Jakimże sposobem spodziewają się przeciwnicy utrzymać jedność państwa, cóż oni rozumieją właściwie pod tem słowem centralizacya, wymówionem tu po raz pierwszy?

Już sejmy mają prawa, jakich ciało prawodawcze francuskie nie posiadało jeszcze przed kilku miesiącami. Nigdzie na świecie, w żadnem państwie autonomia krajów pojedyńczych nie jest tak wielka jak w Austryi. Nie jesteśmy posłami lecz deputowani do rady państwa, i w tym duchu działać należy.

Rieger prosi o głos, aby się usprawiedliwić, i przymawia Kurandzie. Prezydent upomina mowcę, aby szanował godność izby.

Rieger: Wyraz kompromis, jakiego użył Kuranda, jest niewłaściwy; wprawdzie głosowałem, mówi, w komisyi za adresem, lecz zastrzegłem sobie prawo poprawki, popiera zatem poprawkę Clama; wpływ Kurandy zdaje się, że nie zniesie królestw; Cesarz sam użył słowa „posłowie“ i nie bez przyczyny, dla tego słowo to powinno mieć miejsce w adresie; §. 11 konstytucyi mówi za tem, tego Kuranda poprawiać nie może.

Wratislaw: Poprawka Clama charakteryzuje posła, jedynie jako deputowanego sejmu, głosuje więc za zatrzymaniem pierwszego ustępu projektu.

Wieser: W komisyi nie było istotnego kompromisu: Cesarz użył wprawdzie wyrazu „posłowie“ lecz mówił także „deputowani“; wyraz „deputowani“ lepiej by odpowiadał w adresie; głosuje więc za zatrzymaniem ustępu.

Mühlfeld głosuje przeciw poprawce Clama. — Mylną jest wzmianka Riegera o §. 11., bo tam jest mowa tylko o ściślejszej radzie państwa. Poprawka, którą odczytał prezydent, podaje punkta oparcia przeciw temu, jak Clam pojmuje centralizacyę. Jedność

państwa polega na jedności konstytucyi; kto usuwa wyrażenie jedność konstytucyi, usuwa także jedność państwa.

Brinz. Na użyty wyraz „centralizacya“ możnaby przeciwstawić wyraz „autonomia“, której żądają wszystkie ludy Austryi z małym wyjątkiem. Dałby Bóg, żeby ten spór gramatykalny dał się wyrównać na zasadzie c. patentu i c. ustaw. Wysłały nas sejmy, ale dla państwa.

Demel. Według mowy tronowej deputowani wstąpili do rady państwa jako posłowie.

Koniec debaty zaproponowany i przyjęty.

Giskra jako sprawozdawca: Clam chce wykreślić w pierwszym ustępie wyraz: „izba deputowanych“; z przyjęciem tej poprawki izba stałaby się parlamentem niezupełnym, przeto poprawka Clama musi upaść.

Rieger prosi o imienne głosowanie. Prezydent: Rozprawy nie są jeszcze skończone.

Zgromadzenie postanawia głosować nad poprawkami podług ustępów. Poprawka Clama przychodzi pod głosowanie.

Propozycya Riegera względem imiennego głosowania odrzucona, niemniej także poprawka Clama.

Pierwszy ustęp przyjęty.

Prezydent: Ostatni okres nie potrzebuję dawać pod głosowanie. Opiewa tak: Niech Bóg chroni, utrzymuje i błogosławi Waszą ces. Mość. Sądzę, że cała izba jest za tem. (Zgromadzenie powstaje i wznosi okrzyk trzechkrotny).

Dr. Giskra proponuje następnie, aby zamknąć niezwłocznie głosowanie nad całym adresem.

Dr. Klaudi proponuje imienne głosowanie. 48 członków wstrzymuje się od głosowania, a 127 głosuje za adresem.

Dr. Giskra proponuje, aby izba in corpore przedłożyła uchwalony adres Jego ces. Mości. Wniosek ten znaczną większością przyjęty.

Zamknięcie posiedzenia o godz. 6.

Anglia.

(Rozprawy parlamentu z dnia 7. maja.)

W izbie niższej zapytuje mr. Griffith sekretarza stanu spraw zewnętrznych, czy otrzymał wiadomość o proklamacyi prezydenta republiki Hajti przeciw zajęciu San Domingo ze strony państwa opiekującego się handlem niewolników, jak Hiszpania; i czy rząd angielski zamierza stawać w obronie wolnych urządzeń na tej wyspie?

Lord Palmerstone odpowiedział, że miał sobie przesłany adres wprawdzie nie wprost od prezydenta rzeczypospolitej Hajtyjskiej, lecz od ajenta tamtejszego rządu w Europie, że nie przedsięwziął żadnego kroku w tej sprawie, i że powątpiewa, aby połączenie wyspy z Hiszpanią już w samej rzeczy nastąpiło.

Walpole zwraca uwagę, że wniosek Horsfalla względem ustawy morskiej nie jest w porę przy tak zawikłanem obecnem położeniu rzeczy w Europie. Toż samo twierdzi lord Palmerstone; dodając, że rząd nie może dopuścić rozpraw w tym przedmiocie, dopóki nie zasięgnie zdania prawników korony. P. Horsfall oświadcza na to, że odracza wniosek swój do czasu, dopóki rząd nie udzieli izbie zdania swego, porozumiawszy się z prawnikami.

Maguire żąda, aby przedłożone były izbie papiery ściągające się do misyi Gladstona na Wyspy Jońskie w r. 1858; również wszystkich pism urzędowych od czasu przybycia do Korfu teraźniejszego lorda nadkomisarza sir Henry Storksa w lutym 1859 aż do chwili odroczenia parlamentu. Dodaje, że uczucie narodowości i życzenie połączyć się z Grecyą są u Jonów w wysokim rozwinięte stopniu; i że mają te same prawa połączyć się z Grecyą, jakie mieli Włosi połączyć się z Piemontem.

Gladstone odpowiada, że obie te sprawy są zupełnie od siebie różne. Anglia przyjęła protektorat nad wyspami jedynie tylko, aby zapewnić pomyślność samym wyspom, i weszła w zobowiązania wobec Europy, a zwierzchnictwo swe wykonuje bardzo wspaniałomyślnie. W podobnym duchu przemawiał Layard. Lord Palmerston dodał w końcu, że Jonie przekonają się z rozpraw parlamentu, że Anglicy jak najprzychylniej są dla nich usposobieni.

Francya.

(Wiadomości bieżące.)

Paryż, 9. maja. Pułkownik Osumud, należący do sztabu jenerała d'Hautpoul, odjechał wczoraj z Paryża napowrót do Bejrutu. Inny oficer sztabowy wyjechał do Hercegowiny do głównego sztabu Omera Baszy na czas operacyi wojennych przeciw tamtejszym rokoszanom.

Wczoraj przedłożono ciału prawodawczemu dwa nowe wnioski finansowe. Pierwszy jest to projekt pożyczki 45 milionów na publiczne roboty, drugi projektuje wydać trzydziestoletnie obligacye państwa na sumę 104 milionów na budowę nowych kolei żelaznych.

Dzisiaj obwieszczono uchwałę wydać 300.000 fr. zaliczki na wystawę sztuki. Dochód z rozprzedaży biletów wstępu, katalogów itd. wpłynie do kasy państwa.

— Na wniosek komisyi obrony kraju postanowił rząd ufortyfikować miasto Nancy. Fortyfikacye otaczające miasto Strasburg mają być także znacznie powiększone. — Pan Chasseloup-Laubat, minister marynarki, odjeżdża jutro do Toulonu. Ma się tam zająć również powiększeniem warsztatów okrętowych. — Według listów, które do *Patrie* nadesłano z Londynu, otrzymała admiralicya dnia 1. maja urzędowe sprawozdanie o stanie fortyfikacyi wybrzeży angielskich. Okazuje się z tego sprawozdania, że wybrzeża angielskie podzielone są teraz na 11 powiatów. Każdy z tych powiatów zostaje pod rozkazami kapitana liniowego okrętu, który ma na zawołanie liczne personale, tudzież stałe i ruchome środki obrony. Stałe środki obrony składają się z mocnych bateryi nadbrzeżnych o działach Armstronga, a środkowym punktem ich jest obszerny, bezpieczny port zaopatrzony w fortyfikacye, magazyny, warsztaty okrętowe itp. W tym porcie znajdują się jeden liniowy okręt śrubowy, tak zwany „Block-Shep“ o pawilonie komendanta powiatowego, łodzie kanonierskie i bateryc pływające. Do czynnej obrony przeznaczeni są; wojsko liniowe, milicya, ochotnicy i stróże ceł nadbrzeżnych. Ważna flota rezerwowa, nazwana flota odnogi kaletańskiej, złożona z dziesięciu śrubowych okrętów liniowych, uzupełnia ten system obrony. — Malta przybiera z każdym dniem widoczniejszą cechę wojskową. Na zasłonienie bateryi sypią szańce i zgromadzają wielką ilość amunicyi, tudzież innych zasobów na wyspę. Co godzina spodziewają się posiłków z Anglii.

Włochy.

(Doniesienia z Turynu.)

Sardynia. Król Wiktor Emanuel podpisał dnia 5. maja dwa dekreta, któremi wszystkie mianowania urzędników administracyjnych i sędziów, następnie dyrekcyę policyi, i co tylko należało do osobnej administracyi Neapolu, przenosi na rząd centralny. Na mocy tej zupełnej zmiany ustanie namiestnictwo, a pan San Martino odjedzie do Neapolu jako gubernator prowincyi neapolitańskich z takiem samem pełnomocnictwem, jakie ma Sauli w Toskanii. San Martino stanął już dnia 8. maja w Genuy. Król sam uda się zapewne już w pierwszych dniach czerwca do Neapolu, jeżeli dotąd nic stanowczego nie zajdzie. Dotychczasowy jeneralny sekretarz w Neapolu Nigra powróci do Turynu, lecz zabawi tam tylko krótki czas, bo spodziewają się, że nim powróci tutaj, zostaną znowu zawiązane dyplomatyczne stosunki z Francyą, więc odjedzie w charakterze posła do Paryża.

Turyńska *Opinione* z 7. maja donosi: Depesze z Neapolu z 4. b. m. donoszą, że reakcya utrzymuje się ciągle jeszcze wzdłuż granic papieskich, i że namiestnik wyprawił tam świeże wojsko.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Raaba, 13. maja. Wczoraj wieczorem o godzininie 10tej wszczął się tu rozruch. Tłum pospólstwa chciał uwolnić przemocą sprowadzonych wczoraj do tutejszego więzienia czterech dezerterów (huzarów). Załoga przeszkodziła temu. Z uzbrojonego częściowo pospólstwa zginęło trzech, a ranionych jest 15 ludzi. Po stronie wojska przebity został żołnierz, który stał na straży przy więzieniu, a kilku żołnierzy jest ranionych.

Turyn. 11. maja. Dzisiejsza *Opinione* pisze: Za udział w powstaniu rozwiązana została gwardya narodowa gminy Carbonara w prowincyi Principato ulteriore; załogę miasta Fondi w Terra di Lavoro u granicy papieskiej pokonali i rozbili Burboniści, ale późniejsza depesza donosi, że nadesłane spiesznie wojska piemonckie zmusiły ich do odwrotu.

Genewa. 11. maja. Rząd kantonu podał się cały do dymisyi, ponieważ trybunał sądowy nieukarał obelgi wyrządzonej panu Fazy jako zamachu na osobę urzędową.

Nowy Jork, 2. maja. Washington jest zabezpieczony. Obawa zatargów zmniejsza się. Wirginia nie dozwala separatystom przejścia do Washingtonu. Tenessee odpadło od unii. Davis oświadcza w proklamacyi, że będzie do ostateczności opierać się każdemu atakowi.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 14. maja.

Hotel europejski: PP. Kunaszewski Wład., z Kutyszcza. — Pierzchała Ign., z Uszkowiec. — Bajom. hr. Starzyński, z Derewni.

Hotel angielski: Jaworski Apol., z Ordowa. — Gizowski Jan, c. k. kap. pens., z Szczurowic. — Udrycki Adolf, z Wielkich Mostów. — Torosiewicz Jan, z Wolicy. — Serwatowski Wojc., z Buczniowa.

Hotel Kuhna: Kadłubicki Jędrzej, z Telefczyc.

Zajazd podolski: Zakrzewski Jakób, c. k. przeł. pow., z Drohobycza.

Do domu nr. 179 1/4: Nałęcz Morawski Ign., z Buczawiec.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 14. maja.

PP. Tetzloff Kaj., do Piwonczan. — Lityński Mel., do Firlejówki — Kęplicz Marc., do Orłuszowa. — Zahajdakowscy Franc. i Pawlin, do Nowosiółek. — Łabęcki Albin, do Cykowa. — Gregorowicz Tyt., do Stanisławowa. — Iren. hr. Załuski, do Wiednia.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 13. maja 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	328.11	+ 12.6	72.7	zachodni	sł.	jasno
2 god. po poł.	327.94	+ 21.1	40.5	połud.-zach.	„	„
10. god. wiecz.	327.87	+ 13.7	76.3	„	„	„

TEATR.

Dziś na scenie polskiej na dochód panny Teofili Kaczkowskiej: **„Kabalarka“** czyli **„Żydówka i chrześcianka“**, dramat w 5 aktach z prologiem z francuskiego.

Kurs lwowski.

Dnia 14. maja.

		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	33	6	43
Dukat cesarski	„ „	6	41	6	53
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	11	18	11	39
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	16	2	19
Talar pruski	„ „	2	8	2	12
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	81	40	82	—
„ „ „ m. k. za 100 złr.	bez kuponów	85	38	86	13
Akcye gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	bez kuponów	159	50	162	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	68	93	69	83
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	78	43	79	38

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 14. maja.

	Instytut kupuje zł.	Instytut kupuje c.	Instytut sprzedaje zł.	Instytut sprzedaje c.	Za kupon wypada zł.	Za kupon wypada c.
Dawne prócz kuponów 100 po w.	85	89	86	73	1	55¼
Nowe „ „ 100 „ „	81	80	82	69	1	47⅞

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 14. maja.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 81.25. Metaliki po 5% za 100 zł. 70 30; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.— Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—. Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 789.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 179.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —. .

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Srebro za 100 zł. południ. niemieck. waluty 137.50. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 138.—. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.52, dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—, półkorony —.—. Srebro —.—.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 11. maja.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5%	61 40	61.60
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	79 50	79 70
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. do paźd. po 5%	79 10	79.30
Z r. 1851, ser. B. po 5%	— —	—.—
Metaliki po 5%	67.50	67.70
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	67.60	67.80
dtto. „ 4½%	57 75	58.—
dtto. „ 4%	51 50	52.—
dtto. „ 3%	38.50	39.—
dtto. „ 2½%	34.—	35.—
dtto. „ 1%	13 —	13 20
Przez. do wylos. z r. 1839	115.50	116.—
„ 1854	91.—	91 50
„ 1860	85 25	85 50
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł	89 75	90.—
Renty Como po 42 lir. aus.	15.50	16.—
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	65.—	66.—
„ 4½%	56 —	57.—
„ 4%	49.50	50 50
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ 3½%	42.—	42.50
„ 3%	41 —	42.—
„ 2½%	—.—	40.—
„ 2¼%	—.—	36.—
„ 2%	—.—	32.—
„ 1¾%	—.—	28.—
dtto. z procent za granicą „ 5%	65.—	66.—
„ 4½%	56 —	57.—
„ 4%	49 50	50.50
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi	90 —	90.50
Wyż. Aust. i Salb	89.—	90.—
Czech	91.—	92.—
Morawii	86 50	87.—
Szląska	86.—	86.50
Styryi	88.—	88.50
Tyrolu	97.—	99.—
Kar., Krainy. i Wyb.	88.—	89.—
Węgier	70 —	70.15
Obl. ind. po 5 proc. za 100 zł.: Ban. Tem., Kroacyi i Sławonii	67 50	68.50
Galicyi	66.75	67 25
Siedmiogr. i Bukow.	65 75	66 30
Lom. wen. poż. z r. 1850	—.—	— —
Wen. pożyczka z r. 1859	88 50	89.—
Dług Tyrolu, Dług Salcburga, Dług Krainy po 5%	65.—	66.—
„ 4%	49 50	50.50
„ 3½%	42.—	42 50
„ 3%	36.—	36.50
„ 2½%	30.—	30.50
„ 2%	24.—	24.50
„ 1¾%	21.—	21.50

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł.	20.—	21.—
„ 2½% za 100 zł.	17.—	18.—
„ 2¼% za 100 zł.	16.—	17.—
„ 2% za 100 zł.	14.—	15.—
„ 1¾% za 100 zł.	11.—	12.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	758.—	760 —
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	174 10	174 30
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	585 —	586.—
Półn. kolei po 1000 zł. m.k.	2034	2036.—
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	289 —	290.—
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	178.50	179.—
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	119 —	119.50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.—	147.—
Połud. kolei państ., lomb.-wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 140 zł. (70%)	202.—	204.—
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m.k. z wpł. po 140 zł. (70%)	159 50	160 —
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m.k.	19.—	20.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m.k	60.—	61.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł. m. k.	660.—	665.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	156.—	158.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł.		
dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—.—	200.—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a.	—.—	112.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	431.—	432.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	208.—	210.—
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	385.—	390.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k.	395.—	400.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—.—	—.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	102.—	102 50
10 „ 5%	97 50	98 —
przeznacz. do los. po 5%	91 25	91 75
Banku narodowego w wal. austr. na 12 m. 5% za 100 zł.	99 50	99 75
przez. do los. po 5%	87.25	87.50
Gal. Tow. kred. po 4%	85.50	86.—

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	95.75	96 25
detto detto w srebrze u proc za 100 zł. w. a.	105.—	105 25
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	144.—	145.—
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	100.—	100.50
Kol. Lemb. wen. po 500 fr.	141 —	142.
Kol. Gloggn. za 100 zł.	79.50	80.—
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	98.50	99.50
Lloyda za 100 zł.	83.—	83.50

6. Losy.

	pien.	towar.
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	116 57	117.—
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	101 50	102.—
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	127.—	128.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	36.50	37.—
Esterhazego po 40 zł. m. k.	98.—	98 50
Salma „ 40 „ „	37.50	38.—
Palfiego „ 40 „ „	36.50	37.—
Clarego „ 40 „ „	35 50	36.—
St. Genois „ 40 „ „	37.—	37.50
Windischgrätza 20 zl. „	22.25	22 50
Waldsteina 20 „ „	26.—	26 50
Keglevicha 10 „ „	14 75	15 25

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	— —	121 50
Augsburg za 100 zł. w. p.-n.	—.—	121 75
Berlin za 100 tal.	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal.	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n.	— —	121.75
Genua za 100 lir. piem.	—.—	—.
Hamburg za 100 M. B.	—.—	107.25
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt	— —	142.75
Lugdun za 100 fr.	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Marsylia za 100 fr.	—.—	56 75
Paryż za 100 fr.	—.—	56.70
Praga za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piast woł.	—.—	—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—

Kurs złota.

w przecięciu w w. a

	zł.	c.
Dukaty ces. men.	6 zł.	78 c
dtto. pełnej wagi	6 „	77 „
Korona	19 „	75 „
20frankówka	11 „	47 „
Rosyjski impery.	11 „	77 „
Talar związkowy	2 „	14 „
Srebro	142 zl	50 c
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł.	50 c

KRONIKA.

(Z ostatnich chwil hrabi Telekiego) podaje Preszburska gazeta następujące szczegóły: „Pewien serdeczny przyjaciel Telekiego przekonał się jeden z pierwszych osobiście, że hrabia sam się zastrzelił, gdyż nietylko nie było na nim najmniejszego śladu gwałtu, ale nadto malował się na jego twarzy uśmiechający wyraz spokojności; wiadomo także, że szkatułkę z pistoletami kupił sam hrabia przed trzema dniami, a nakoniec miał mówić ostatniemi dniami, że teraźnejsze stanowisko jego bardzo jest krytyczne, że nie może tak działać, jakby pragnął, i że nie pozostaje mu nic innego, jak tylko zastrzelić się. Wieczorem przed śmiercią był jeszcze u jednego z przyjaciół i mówił: „Przychodzę się pożegnać, bo odjeżdżam dziś w nocy; a wy odprawicie posiedzenie i bezemnie.“ Do małej córeczki przyjaciela, którą bardzo lubił, powiedział przy pożegnaniu: „Przypatrz mi się dobrze, bo widzisz mię po raz ostatni!“ — Wczoraj robiono obdukcyę ciała i lekarze przekonali się, że było bardzo chore; wątroba do połowy nadpsuta, mózg skrzepły, a nawet w żołądku był defekt.

(Szczególny przelot pioruna.) W gminie San Giovanni di Duino przy goryckim gościńcu pocztowym uderzył piorun 28. z. m. podczas gwałtownej burzy z gradem we drzwi kuchenne domu nr. 24. W obszernej kuchni tamtejszej byli podten czas właściciel domu Jan Modwed, jego żona i 30 żołnierzy z pułku piechoty księcia Wazy. Piorun przeleciał pomiędzy nogi właściciela domu wzdłuż posadzki ku ognisku, obalił żonę Medwoda, nie uszkodziwszy obojga wcale, z trzydziestu żołnierzy powalił na ziemię tylko siedzącego przy ognisku szeregowca Kassiara raniąc go lekko w prawą nogę, wyleciał kominem i uderzył w dom nr. 22 po drugiej stronie ulicy. Tam zgruchotał zupełnie komin, obalił żonę właściciela domu, Marię Pariz, która właśnie siedziała przy ognisku z dziecięciem u piersi, nieuszkodziwszy jej bynajmniej, przesunął się po tylnej krysie kapelusza jej ośmioletniego syna Józefa, zostawiając na niej podłużny okrągławy ślad, osmalił mu w takiej samej formie włosy na głowie, prześliznął się w pionowym kierunku przez piersi ku żołądkowi, zostawiając tylko ślad na skórze bez dalszego uszkodzenia; uderzył potem w 4 miejscach w ściany kuchenne, a w końcu przedarł się murem do przyległej stajni, gdzie zabił wołu, ważącego przeszło 8 cetnarów. Tak powiada Gazeta wiedeńska.

Wykaz

dochodów na c. k. uprzyw. galicyjskiej żelaznej kolei „Karola Ludwika.“ Przestrzeń obrotu 34½ mil.

Miesiąc	Komunikacya osób: Liczba podróżnych	Komunikacya osób: wal. aust. zł	Komunikacya osób: wal. aust. c.	Transport towarów*: cetnary celne	Transport towarów*: wal. aust. zł.	Transport towarów*: wal. aust. c.	Razem: wal. aust. zł.
Kwiecień 1861	25.887	56 605	4	*395 689	129 294	90	185.899
Do tego od 1 stycznia do 31. marca 1861	70.639	124 154	80	985.375	366.809	7	490.963
Razem	96.526	180.759	84	1,291.064	496.103	97	676.863
Przychód brutto w lutym 1860 (z przestrzeni 28 mil) wynosił							146.296

* Oprócz tego przewieziono 50.917 cetnarów wagi celnej rozmaitych przesyłek zarządowych, bez obliczenia należytości transportowej.

Wiedeń 1. maja 1861.

C. k. uprzyw. galic. kolej żelazna „Karola Ludwika“.

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.